

ВЛИЯНИЕ НА СТАНДАРТИЗАЦИЯТА ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА СЧЕТОВОДСТВОТО ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Гл. ас. д-р Венцислав Вечев, СА „Д. А. Ценов” - Свищов

***Резюме:** Процесите на глобализацията на икономиката доведоха до образуването на структури от корпоративен тип, концентриращи в себе си солиден финансов ресурс.*

Осъзнатата необходимост от счетоводна информация, като основен ресурс и източник на данни за вземане на обосновани икономически решения от широк кръг потребители, наложи необходимостта от извършването на редица реформи в системата на счетоводството.

*Основната цел на тези промени и да се премахнат или минимизират различията и особеностите в практиките на счетоводно-отчетния процес в отделните страни. В резултат на това се възприеха целенасочени действия по стандартизиране на счетоводно-отчетния процес в отделните страни.¹ Поради тази причина в специализираната счетоводна литература се отбелязва, че „стандартизацията има за **обект** и същевременно **цел** – **организацията на счетоводството**, респ. нейното „пригаждане” за нуждите на счетоводно информационното осигуряване на мултинационалните компании”².*

***Ключови думи:** стандартизация, счетоводство, счетоводни стандарти, финансови предприятия*

Според **Иван Душанов** корпоративната интернационализация, от която зависи стандартизацията приема следните проявни форми:

¹ В специализираната литература посочените дейности се наименоват още като хармонизиране (конвергенция) на счетоводните практики в отделните страни – по-подр. вж. Филипова, Фаня. Хармонизация на счетоводството. Международни счетоводни стандарти. Варна, ИК „Стено”, 2001., Дамянов, Дамян, Божков, Васил, Симеонова, Росица. Международни счетоводни стандарти. Свищов, АИ „Ценов”, 2010.

² Душанов, Иван, и др. Стандартизация в счетоводството. / Иван Душанов, Снежана Башева, Христина Орешкова, Николай Орешаров, Виктор Хаджикотев, София, „Икономика прес”, 2009, с. 10.

- формирането на производствени филиали (със завършен или частично обособен производствен цикъл не само в страната на предприятието – майка, но и в други държави в света;
- продажба на ценни книжа на чужди фондови борси;
- притежаване на контролния пакет от акции при формиране капиталите на чуждестранни предприятия, респ. придобиване на основните дялове в капиталите на тези предприятия;
- фактическо реализиране на значителна част от приходите от продажби на корпорации в чуждестранни филиали;
- производство на компоненти от изделия в задгранични предприятия, сглобявани в страната на предприятието – майка и т.н.³

За финансовите предприятия е характерна третата проявна форма. В резултат на това почти всички търговски банки в нашата страна и част от застрахователните предприятия са собственост на чуждестранни финансови групи.

В специализираната литература целите на стандартизацията на счетоводната отчетност се систематизират в следните направления:

- унификация на отчетността;
- пълнота на отчетността;
- простота на отчетността.⁴

Стандартизацията на осъществявания счетоводно-отчетен процес във финансовите предприятия е обусловена от две основни групи фактори (детерминанти):

- **международно възприетите практики, относно стандартизиране на счетоводно – отчетния процес** – наличието на различни счетоводни системи (англо-саксонска, континентална, южноамерикански модел и др.) наложи практиката по създаването на единни правила относно счетоводната интерпретация и отразяване на едни и същи стопански операции в отделните страни. Началото на този процес се постави чрез основаването на Комитета (борда, съвета) по международни счетоводни стандарти (International Accounting Standards Board - IASB), който реализира отговорната и трудната задача по разработването на Международните стандарти за финансово отчитане. Тези стандарти понастоящем се използват като основна счетоводна база от финансовите предприятия в нашата страна, наред с националните законови и подзаконови актове. Чрез тях се прави опит за

³ Душанов, Иван, и др. Стандартизация в счетоводството. / Иван Душанов, Снежана Башева, Христина Орешкова, Николай Орешаров, Виктор Хаджикотев, София, „Икономика прес“, 2009, с. 10.

⁴ Хърсев, Емил и др. Наръчник по банково счетоводство. София, КУБС, 1993, 2-3.

постигане на сближаване на счетоводните практики в отделните европейски страни и от друга с Общоприетите счетоводни принципи в САЩ (General accepted accounting principles - GAAP). В Концептуалната рамка за финансово отчитане, като основна качествена характеристика на счетоводната информация се посочва нейната сравнимост. Съгласно посочените правила потребителите трябва да могат да сравняват финансовите отчети на предприятието във времето, за да идентифицират тенденциите в неговото финансово състояние и представяне. Потребителите трябва също да могат да сравняват финансовите отчети на различни предприятия, за да оценят тяхното относително финансово състояние, представяне и промени във финансовото състояние.⁵

Независимо от усилията в тази насока опитът по прилагането на международните стандарти за финансови отчети показва, че същите следва да се прилагат в съответствие и с националните законодателства на отделните страни (данъчно, търговско законодателство, закони и наредби в областта на финансите и банковото дело и др.). Нещо повече световната финансова криза от 2008 г. доказва, че пред Комитета по международни счетоводни стандарти стоят за решаване редица проблеми, свързани основно с използваните оценъчни бази (най-вече справедливата стойност – fair value);

- информационните потребности на националните контролни и статистически органи – основните контролни органи на финансовите предприятия у нас, както вече се отбеляза са Българската народна банка (БНБ) – относно дейността на банковите предприятия, Комисията за финансов надзор (КФН) – за дейността на небанковите финансови предприятия. За да осигурят стабилност на функционирането на финансовия сектор, а от тук и на икономиката на страната като цяло посочените регулатори изискват на определени периоди от време информация във вид на отчетни форми с точно определено съдържание. За целта се приемат съответните подзаконови актове (наредби) и указанията по тяхното прилагане. Изискването за сводирането на информацията за финансовите предприятия от дадена група (банки, застрахователни предприятия, пенсионни фондове и др.) налага счетоводните системи на същите да не се различават съществено като организация на функциониране, използвани бази за отчитане и представяне на информацията.

⁵ Conceptual framework for financial reporting 2010. International Accounting Standards Board, September 2010, p. 48.

Заключение

Изложеното до тук налага да се направи извода, че организацията на счетоводната система е един сложен процес, съчетаващ в себе си необходимостта от повишаване качеството на информационния продукт, получаван от тази система и в същото време определянето на правила за функциониране, които да не водят до съществени различия при осъществяването на счетоводно-отчетния процес в интернационалните предприятия от корпоративен тип. По този начин ще се постигне по-пълно обезпечаване информационните потребности на отделни субекти, ситуирани в различни страни и вземането на обосновани икономически решения от тяхна страна.

ЛИТЕРАТУРА

1. Дамянов, Дамян, Божков, Васил, Симеонова, Росица. Международни счетоводни стандарти. Свищов, АИ „Ценов”, 2010.
2. Душанов, Иван, и др. Стандартизация в счетоводството. / Иван Душанов, Снежана Башева, Христина Орешкова, Николай Орешаров, Виктор Хаджикотев, София, „Икономика прес”, 2009.
3. Филипова, Фаня. Хармонизация на счетоводството. Международни счетоводни стандарти./ Фаня Филипова, Варна, ИК „Стено”, 2001.
4. Хърсев, Емил и др. Наръчник по банково счетоводство. София, КУБС, 1993.
5. Conceptual framework for financial reporting 2010. International Accounting Standards Board , September 2010.